

# Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/198426,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Dekret-sierpniowy-jako-narzedzie-sprawiedliwych.html>  
03.03.2026, 11:20

Strona znajduje się w archiwum.

## Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024

W otwarciu konferencji wziął udział dr Andrzej Sznajder, dyrektor Oddziału IPN w Katowicach.

24.09.2024

W dniach 24-25 września 2024 r. w Panteonie Górnośląskim w Katowicach, w przy ul. Plebiscytowej 49A odbyła się ogólnopolska, interdyscyplinarna konferencja naukowa pt. „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”.

Dwudniowe wydarzenie zostało zorganizowane przez Oddziałowe Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach oraz w Krakowie. Partnerem wydarzenia był Panteon Górnośląski.

24 września 2024 r.

10.00 Rozpoczęcie konferencji

Panel I

- prof. dr hab. Adam Bosiacki (Uniwersytet Warszawski) - „Podstawowe bezprawie”. Pierwsze akty prawne PKWN jako środek walki z wrogiem politycznym a dekret sierpniowy.
- dr Przemysław Piątek (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach) - Odwetowość „sierpniówki”? Kilka uwag o polityce kryminalnej państwa komunistycznego w związku z powstaniem i stosowaniem dekretu sierpniowego.
- dr Marta Paszek (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach) - Przepisy proceduralne mające zastosowanie w procesach „zbrodniarzy faszystowsko-hitlerowskich”.
- Anna Gawlik (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) - Ukaz z dnia 19

kwietnia 1943 roku - sowiecki wpływ na dekret sierpniowy

## Dyskusja



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





Prof. dr hab. Adam Bosiacki (Uniwersytet Warszawski). Fot.: IPN K. Łojko



Dr Przemysław Piątek (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach). Fot.: IPN K. Łojko



Dr Marta Paszek (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach). Fot.: IPN K. Łojko



Anna Gawlik (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Fot.: IPN K. Łojko

## Panel II

- dr Andrzej Pasek (Uniwersytet Wrocławski) – Wykorzystanie dekretu sierpniowego do walki z przeciwnikami politycznymi.
- dr Joanna Lubecka (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie) – Kontrowersje prawne wokół dekretu sierpniowego. Między „legendą” dekretu a jego rzeczywistą przydatnością w procesach przed Najwyższym Trybunałem Narodowym.
- dr hab. Adam Dziurok, prof. ucz. (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) – Udział w organizacji przestępczej jako zbrodnia z dekretu sierpniowego.
- dr hab. Grzegorz M. Kowalski, prof. ucz. (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) – Dekret sierpniowy jako podstawa odpowiedzialności w sprawach karnych SS-manów z załogi KL Auschwitz przed sądami powszechnymi w Polsce (1946-1955)

## Dyskusja





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



Dr Andrzej Pasek (Uniwersytet Wrocławski). Fot.: IPN K. Łojko





Dr Joanna Lubecka (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie). Fot.: IPN K. Łojko



Dr hab. Adam Dziurok, prof. ucz. (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Fot.: IPN K. Łojko





Dr hab. Grzegorz M. Kowalski, prof. ucz. (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie). Fot.: IPN K. Łojko

### Panel III

dr hab. Piotr Krzyżanowski, prof. ucz. (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim) - Dekret sierpniowy jako narzędzie rozliczeń zbrodni popełnionych na Romach na terenie okupowanej przez Niemców Polski w latach 1939-1945.

dr Tomasz Domański (Instytut Pamięci Narodowej, Delegatura w Kielcach) - Powojenne procesy sołtysów pod zarzutem kolaboracji z Niemcami.

dr Anna Czocher (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) - Dekret sierpniowy i sąsiedzkie porachunki. Przykłady wnoszonych spraw i praktyka sądowa.

dr Roman Gieroń (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie) - Między „ujęciem” a „działaniem na szkodę”. Sprawa karna Adolfa Koguta i Józefa Szczepana w kontekście powojennych rozliczeń osób biorących udział w tzw. trzecim etapie Zagłady.

### Dyskusja



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” – Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



Dr hab. Piotr Krzyżanowski, prof. ucz. (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim). Fot.: IPN K. Łojko





Dr Tomasz Domański (Instytut Pamięci Narodowej, Delegatura w Kielcach). Fot.: IPN K. Łojko



Dr Anna Czocher (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie). Fot.: IPN K. Łojko



Dr Roman Gieroń (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie). Fot.: IPN K. Łojko

Konferencja została zorganizowana w 80. rocznicę wejścia w życie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 31 sierpnia 1944 r. („o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego”). Była próbą refleksji (historyków, prawników i historyków prawa) nad stosowaniem przepisów tego dekretu do rozliczeń ze zbrodniami okresu II wojny światowej. Akta tzw. sierpniówek, znajdujące się w zasobie Archiwum IPN, to materiał sprawiający sporo trudności interpretacyjnych, stąd dodatkowym elementem konferencji był namysł metodologiczny nad badaniem tych akt.





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” – Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” – Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko

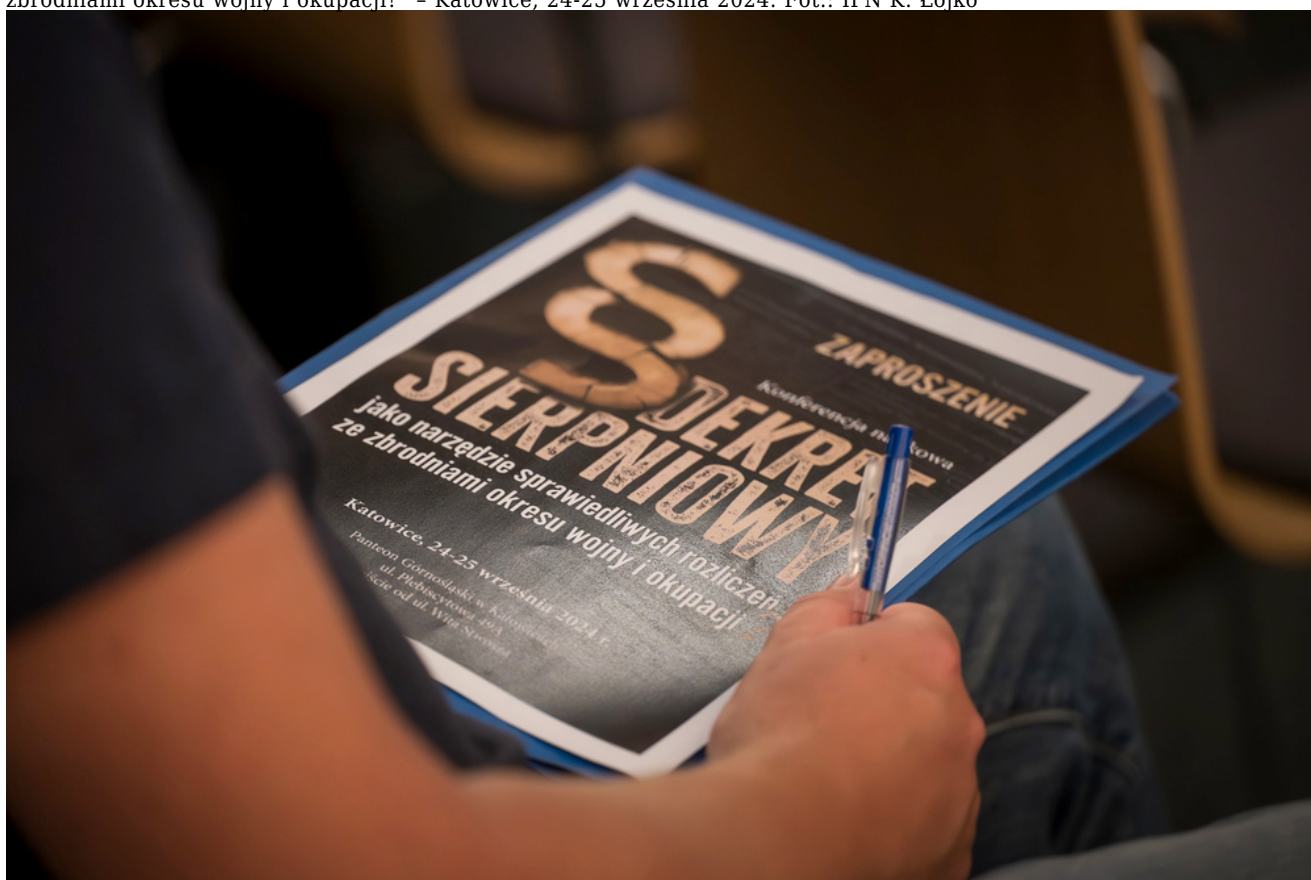


CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” – Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” – Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko



CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024. Fot.: IPN K. Łojko

25 września 2024 r.

Panel I

- dr Diana Maksimiuk (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku) - Kilka uwag wstępnych o Specjalnym Sądzie Karnym dla Okręgu Sądu Apelacyjnego w Warszawie z siedzibą w Łodzi i skazanych przez niego na karę śmierci w województwie białostockim (1944-1946).
- dr Izabela Mazanowska (Instytut Pamięci Narodowej, Delegatura w Bydgoszczy) - Polacy sądzeni na podstawie dekretu sierpniowego na przykładzie mieszkańców powiatu nieszawskiego (woj. pomorskie).
- Patrycja Resel (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi) - Pomiędzy zdradą a wolą przetrwania. Portret historyczno-kulturowy kobiet sądzonych w latach 1945-1946 za kolaborację z okupantem niemieckim na terenie byłej rejencji kalisko-łódzkiej.

Dyskusja

Panel II

- Michał Stokowski (Uniwersytet w Białymstoku - Szkoła Doktorska) - Analiza działalności Prokuratury Specjalnego Sądu Karnego - Ekspozytury w Białymstoku (1945-1946).
- dr Tomasz Gonet (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach) - Sprawa karna szefa gestapo w Kołomyi i jego żony.
- prok. Ewa Koj (Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach) - Stosowanie dekretu sierpniowego w śledztwach Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach.

Podsumowania konferencji dokonał dr hab. Adam Dziurok, prof. ucz. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Katowicach. Historyk dziękując prelegentom za niezwykle interesujące referaty, zapowiedział publikację pokonferencyjną.





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot.





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot.





Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobylańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN



Konferencja „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?”. Fot. Monika Kobyłańska/IPN

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)





CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024

## Pliki do pobrania

[CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024 \(plakat\) \(pdf, 3.04 MB\)](#)

[CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Dekret sierpniowy jako narzędzie sprawiedliwych rozliczeń ze zbrodniami okresu wojny i okupacji?” - Katowice, 24-25 września 2024 \(zaproszenie\) \(pdf, 3.18 MB\)](#)